

- Publikacje stacji doświadczalnych oceny odmian (SDOO)
  - Wstępne wyniki plonowania odmian w doświadczeniach porejestrowych,
  - Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych,
  - Listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województwa.

Publikacje zawierają wyniki doświadczeń przeprowadzonych w danym województwie, a także wybranych doświadczeń z województw sąsiednich. Z kolei zalecenia rekomendacyjne odnoszą się tylko do konkretnego województwa i są ustalane przez poszczególne Wojewódzkie Zespoły PDO. Publikacje dostępne są na stronach internetowych poszczególnych SDOO. Ich adresy można znaleźć pod poniższym linkiem:

<https://coboru.gov.pl/SDOO/indexsiecdosw.aspx>

- Aplikacje na stronie internetowej COBORU
  - Porównanie odmian pod względem wybranych cech,
  - Charakterystyka odmian.

Są to aplikacje interaktywne, umożliwiające wszechstronne porównanie wybranych odmian lub scharakteryzowanie najważniejszych cech rolniczo-użytkowych wybranej odmiany. Obie aplikacje dostępne są pod poniższym adresem:

<https://coboru.gov.pl/PDO/index.aspx>

- Konferencje i szkolenia – organizowane przez Centralę COBORU i stacje doświadczalne oceny odmian, dostarczające użytkownikom informacji o odmianach, a także najważniejszych elementach agrotechniki roślin białkowych oraz innych aspektach dotyczących tej grupy roślin.
- Dni pola roślin bobowatych grubonasiennych (strączkowych) i Dni soi – organizowane przez SDOO, mające na celu zapoznanie użytkowników odmian z aktualnym postępem hodowlanym oraz sprzyjające wymianie poglądów na zagadnienia związane z uprawą tej grupy roślin. W związku z tymi imprezami, corocznie większość stacji (SDOO) i zakładów (ZDOO) doświadczalnych oceny odmian zakładane są poletka demonstracyjne z odmianami bobowatych grubonasiennych i soi zalecanymi do uprawy w województwach, w których funkcjonują poszczególne SDOO/ZDOO.

PODSUMOWANIE

- Realizacja zadań w ramach *Inicjatywy białkowej COBORU* pozwala na powszechną rekomendację najlepszych odmian tej grupy roślin do uprawy w poszczególnych województwach i stałą weryfikację optymalnych rejonów kraju do uprawy roślin białkowych.
- Im bardziej różnią się odmiany danego gatunku pod względem potencjału plonowania w poszczególnych rejonach kraju, tym większego znaczenia nabiera powszechna rekomendacja odmian.
- Powszechna rekomendacja odmian do uprawy i stała dostępność informacji o przydatności rejonów kraju do uprawy nowych odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi będą decydować o poziomie uzyskiwanych plonów i opłacalności uprawy tej grupy roślin.
- Istnieje potrzeba stałej współpracy z wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego oraz innymi instytucjami i organizacjami rolniczymi w zakresie popularyzacji uprawy i wykorzystania krajowych roślin białkowych, a zwłaszcza soi, w przemyśle paszowym.

COBO 29/2022 n. 3000

CENTRALNY OŚRODEK BADANIA
ODMIAN ROŚLIN UPRAWNYCH
SŁUPIA WIELKA

tel. 61 285 23 41 do 47
e-mail: sekretariat@coboru.gov.pl www.coboru.gov.pl

INICJATYWA BIAŁKOWA COBORU

Słupia Wielka 2022

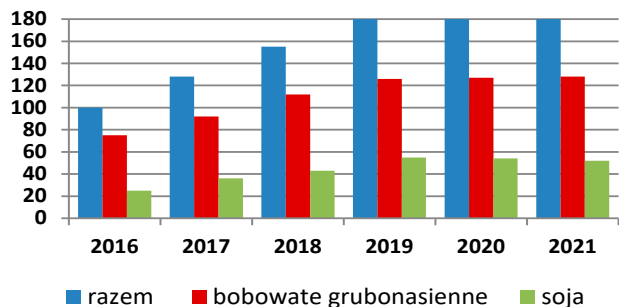
INFORMACJE OGÓLNE

W 2017 roku Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej, mając na względzie potrzebę zwiększenia powierzchni uprawy roślin bobowatych grubonasiennych i soi dla poprawy bilansu białkowego w kraju, wystąpił z koncepcją wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań metodycznych i rozszerzenia zakresu doświadczalnictwa odmianowego w tej grupie roślin. Koncepcję tę nazwano **Inicjatywą białkową COBORU**.

Wprowadzone innowacje doświadczalne dotyczą tradycyjnych, rodzimych roślin bobowatych grubonasiennych (strączkowych): bobiku, grochu siewnego, łąbinu wąskolistnego, łąbinu żółtego oraz zaliczanej do roślin oleistych soi, która w naszym kraju jest jeszcze mało znanym gatunkiem. Umownie tę grupę roślin przyjęto określać mianem roślin białkowych. Propozycje innowacyjnego doświadczalnictwa odmianowego dla tej grupy roślin zostały zaakceptowane na posiedzeniu kierownictwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w dniu 21 marca 2017 roku.

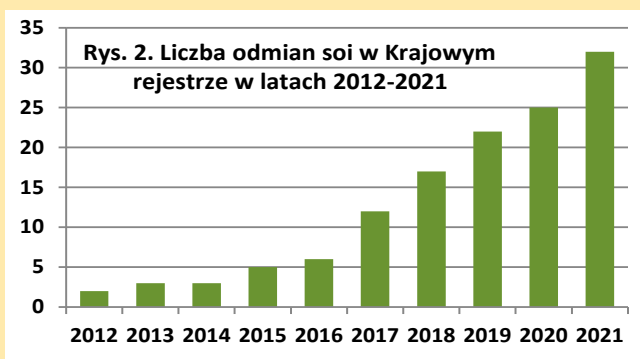
Głównym celem podjętych działań było zmodyfikowanie przez COBORU dotychczasowego systemu Porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego (PDO), aby możliwe było określenie rejonów kraju najbardziej odpowiednich do uprawy poszczególnych gatunków roślin białkowych i jednocześnie wskazanie najlepszych odmian do uprawy. W tym celu znacznie zwiększono liczbę realizowanych doświadczeń odmianowych (rys. 1) oraz tak zmieniono ich lokalizację, aby w każdym gatunku zapewnić reprezentatywność doświadczeń. Od roku 2019

Rys. 1. Liczba doświadczeń z bobowatymi grubonasiennymi i soją w latach 2016-2021

corocznie realizowanych jest około 180 doświadczeń, w tym ponad 50 z soją.

W przypadku soi, zdecydowanie więcej doświadczeń ulokowano w północnej części kraju. Ponadto, w tym gatunku, zmieniono system badania odmian ze Wspólnotowego katalogu odmian roślin rolniczych (CCA), niebadanych w Polsce, powszechnie rozmnażanych i oferowanych w naszym kraju do siewu. Odmiany soi z CCA do roku 2021 mogły być zgłaszane do badań PDO z pominięciem jakichkolwiek doświadczeń sprawdzających, czyli o dwa lata wcześniej niż odmiany innych gatunków. Liczba odmian soi w Krajowym rejestrze (KR) zwiększa się dynamicznie (rys. 2).

Potencjalnie, uprawa niezmodyfikowanych genetycznie odmian soi z KR, a także odmian zagranicznych ze wspólnotowego katalogu CCA niewpisanych do KR, obecnych na naszym rynku nasiennym może przyczynić się do wyraźnego wzrostu znaczenia soi w uprawie w Polsce.

Wprowadzone zmiany zakresu badań roślin białkowych pozwoliły na powszechną rekomendację odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi, począwszy już od roku 2019. Na 2022 rok *Listy odmian zalecanych do uprawy w poszczególnych województwach* utworzyła następująca liczba województw: 16 – dla soi i grochu siewnego, 14 – dla bobiku i łąbinu wąskolistnego, 13 – dla łąbinu żółtego. Należy oczekiwać, że *Listy odmian zalecanych* pozwolą zoptymalizować wybór odmian, co w znacznym stopniu powinno ograniczyć ryzyko uprawy roślin białkowych.

Ważnym uzupełnieniem doświadczeń odmianowych i rekomendacyjnych są badania agrotechniczne, realizo-

wane z inicjatywy stacji doświadczalnych oceny odmian (SDOO), jak i Centrali COBORU. W głównej mierze badania te dotyczą soi.

UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW

W ramach *Inicjatywy białkowej COBORU* duży nacisk położono na sukcesywne i szerokie upowszechnianie wyników badań oraz ustaleń dotyczących rekomendacji odmian. Upowszechnianie odbywa się wielokierunkowo, przyjmując różne formy:

- Publikacje Centrali COBORU
  - Wstępne wyniki plonowania odmian w doświadczeniach porejestrowych,
  - Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych,
  - Listy opisowe odmian,
  - Listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województw,
  - Foldery i ulotki.

Publikacje zawierają wyniki wszystkich doświadczeń dla kraju, a od roku 2020 także dla sześciu rejonów przyjętych w ocenie odmian roślin rolniczych (dla soi trzech połączonych rejonów: północnego, centralnego i południowego). Wszystkie publikacje dostępne są na stronie internetowej COBORU:

<https://coboru.gov.pl/Polska/Publikacje/publikacje.aspx>

